

# SUOMENKIELINEN TIIVISTELMÄ

Borisova, Tatiana

## Venäjän virallisen laillisuuskäsitteen synty ja kehitys, 1800-1918

Tässä väitöskirjassa tarkastelen historiallisesta näkökulmasta Venäjän virallisen laillisuuskäsityksen syntyä ja kehitystä lain toimivuuden edellytyksenä ja sen pohjana myöhäisellä imperialistisella ajalla. Väitän, että tämä traditio näyttäytyi 'laillisuuden vaalimisena', mikä tarkoitti lakien muodollisuuden korostamista tekniikoilla, jotka oli suunniteltu edistämään oikeuden saatavuutta ja sen yhdenmukaisempaa ja tehokkaampaa täytäntöönpanoa.

Väitöstyössäni tutkin näin ollen, kuinka käsitys laista ja laillisuudesta kehittyi Venäjällä niiden silmissä, jotka säätivät lain ja panivat sen täytäntöön. Tarkastelen sitä, kuinka lain merkitystä vahvistettiin oikeudellisilla tekniikoilla niiden toimesta, jotka kannattivat oikeuden ammattimaistumista Venäjällä. Nämä tekniikat olivat (a) vasta julkaistujen lakien systematisointi lakikodifikaatioihin (*Svod zakonov Rossisskoi imperii*) (b) lakien pakollinen julkaiseminen. Pidän näitä tekniikkoja venäläistä oikeutta luovina ja uudelleen tuottavina käytäntöinä, jotka ovat muovanneet pohjan erityiselle venäläiselle oikeusyhteisön identiteetille, jota tuotetaan näissä käytännöissä yhä uudelleen.

Väitöstutkimukseni luvut vastaavat seuraaviin kysymyksiin (kronologisessa järjestyksessä):

1. Kuinka lainsäädäntö julkaistiin, systematisoitiin ja kodifioitiin sekä levitettiin ympäri maata;
2. Miksi juuri tietyt oikeudelliset käytännöt julkaisulle, systematisoinnille ja kodifioinnille tulivat valituiksi;
3. Ja viimeisenä ja tärkeimpänä kysymyksenä, mitä nämä valitut käytännöt kertovat laillisuuskäsitteestä Venäjällä, sen perustavista tavoitteista ja arvoista.

Viimeinen luku on omistettu lakien julkaisussa tapahtuneille vallankumouksellisille muutoksille vuosina 1917-18, sillä vallankumousaika on keskeinen siinä mielessä, että se mahdollistaa jatkumoiden tarkastelun venäläisessä oikeudellisessa perinteessä.

Venäläisen laillisuuskäsityksen synnyn ja kehityksen analysointi selittää erittäin teknisesti painottuneen venäläisen lähestymistavan lakiin ylipäätään. Huomattava ambivalenssi siinä, miten Venäjällä on omaksuttu lännestä lain auktoriteettia koskevia ideoita, voidaan kuvata kahden laillisuustyyppin välisenä keskusteluna: 'universaalin laillisuuden' ja 'erityispiirteisen laillisuuden'.

1800-luvulla jälkimmäisestä käytettiin termiä 'autokraattinen laillisuus'. On tärkeää huomata, että venäläiset oikeusoppineet käyttivät 'universaalia laillisuutta' konseptina, jonka tarkoitus oli painottaa, että on olemassa joitakin yleisesti hyväksytyjä oikeudellisia periaatteita ja käsitteitä, joita ei voida ohittaa, koska ne muodostavat oikeuden institutionaalisen perustan eivätkä ole johdettavissa valtiovallan tahdosta.

'Universaalin laillisuuden' vastakohtana 'autokraattinen laillisuus', jota poliittinen johto piti teknisluonteisena, asetettiin mittapuuksi venäläiselle laillisuusperinteelle. Sen tehtävänä oli Venäjän modernisointi ja venäläisten kansallisten perinteiden suojeleminen. Nämä varsin vastakohtaiset tavoitteet johtivat kahteen venäläisen virallisen laillisuuskäsityksen pääpiirteeseen: (a) sen keskittymiseen oikeusvarmuuteen ja mielivallan estämiseen kuitenkin keskittymättä prosessuaalisiin oikeuksiin; ja (b) hallinnollisten interventioiden mahdollistamiseen poliittisen tilanteen niin vaatiessa.